

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет історичний
Кафедра археології та спеціальних галузей історичної науки

Затверджено

На засіданні кафедри археології
та спеціальних галузей історичної науки
історичного факультету
Львівського національного
університету імені Івана Франка
(протокол № __ від __ серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри доц. Ярослав ОНИЦУК

Силабус вибіркової навчальної дисципліни
циклу загальної (гуманітарної та соціально-економічної) підготовки
«Археологічні відкриття, що здивували світ: від
пірамід і Трої до Золотих воріт»,
що пропонується здобувачам
першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти

Львів 2022 р.

Силабус курсу
“Археологічні відкриття, що здивували світ: від пірамід і Трої до Золотих воріт”
2022-2023 навчального року

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Археологічні відкриття, що здивували світ: від пірамід і Трої до Золотих воріт
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	історичний факультет, кафедра археології та спеціальних галузей історичної науки
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	
Викладачі дисципліни	Білас Наталія Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент
Контактна інформація викладачів	nataliya.bilas@lnu.edu.ua , https://clio.lnu.edu.ua/employee/bilas-n-m
Консультації по дисципліні відбуваються	Онлайн консультації в день проведення лекцій / практичних занять (за попередньою домовленістю).
Сторінка дисципліни	http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=2898
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Археологічні відкриття, що здивували світ: від пірамід і Трої до Золотих воріт» є загально університетською вибірковою дисципліною, яка викладається в III семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).

<p>Коротка анотація дисципліни</p>	<p>Курс розроблено таким чином, щоб ознайомити студентів з історією світової археології, розвитком археологічної думки. Сформувані знання про великі археологічні відкриття у XIX і XX ст., що були здійснені у Середземномор'ї та на Близькому Сході. Зокрема, подати розуміння як у Греції проводились розкопки в Афінах, Спарті та інших містах, як були відкриті знамениті святилища в Дельфах та Олімпії; як в Італії великі розкопки проходили в Римі й Остії, біля Неаполя (Помпеї й Геркуланум); як у Малій Азії розкопували Мілет, Ефес, Пергам, у Сирії – Геліополь і Пальміру; чому особливе наукове значення мали розкопки Кноса (А. Еванс) на о. Крит, Трої й столиці хетів поблизу Анкари (Г. Вінклер) в Малій Азії. Яким чином дослідження на території стародавньої Фінікії, Сирії та Єгипту відкрили тисячолітні культури цих країн, висхідні ще до епохи неоліту. Показати розкопки в Сузах і Персеполі, які дали багатий матеріал з культури Стародавнього Ірану, а розкопки в Месопотамії відкрили міста Дур-Шаррукін, Ніневію, Вавилон, Ашшур та ін. У курсі представлено матеріал, які ілюструють як була відкрита найдавніша в світі шумерська цивілізація та її центри Ур, Лагаш. Показано дослідження на Сході, що поступово охопили величезні території: були вивчені стародавні культури Китаю та Індії. Відмічено, що у Західній півкулі археологи сконцентрували увагу на вивченні пам'яток доколумбової Америки: ацтеків у Мексиці, майя в Центральній Америці, інків у Перу та ін. Також показано яких великих успіхів досягла наука у вивченні раннього залізного віку, пізньої античності та середньовіччя в Європі.</p> <p>Програму навчальної дисципліни “Археологічні відкриття, що здивували світ: від пірамід і Трої до Золотих воріт” розроблено з</p>
---	---

	<p>урахуванням сучасних тенденцій археологічної науки, що має сприяє поглибленню знань студентів про історію археологічної думки.</p>
<p>Мета та цілі дисципліни</p>	<p>В результаті вивчення даного курсу студент повинен оволодіти сукупністю знань і відомостей з історії археології.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Археологія України: курс лекцій: навч. пос. для студ. іст. спец-ї ВНЗ. / За ред. д. іст. н., проф. Л. Л. Залізняка. – Київ, 2005. 2. Басс Джордж. Подводная археология. – М., 2003. 3. Бацалев В., Варакин А. Тайны археологии. – М., 1999. 4. Брайчевський М. Ю. Скарби знайдені і незнайдені. – К., 1992. 5. Брей У., Трамп Д. Археологический словарь: Пер. с англ. – Москва, 2007. 6. Винокур І. С., Телегін Д. Я., Трубочанінов С. В. Археологія України: підруч. для студ. іст. спец. ВНЗ / І. С. Винокур, Д. Я. Телегін, наук. ред. С. В. Трубочанінов. – 2-е вид., випр. і доп. – Тернопіль, 2008. 7. Волков А. В. 100 великих тайн археологии. – М., 2014. 8. Керам К. В. Боги, гробницы, учёные. – СПб., 2001. 9. Клейн Л. С. История археологической мысли. В 2 т. Т. 1. – СПб., 2011. 10. Косидовский З. Когда солнце было богом. Пер. с польск. – М., 1968. 11. Малеев Ю. М. Словник археологічних термінів. – Київ, 2001. 12. Молони Н. Археология. – Москва, 1996. – 162 с. – <i>переклад російською Moloney N. Archaeology. Oxford University Press, 1995</i> 13. Низовский А. Ю. 100 великих археологических открытий. – М., 2008. 14. Словник-довідник з археології. Редактор, укладач та керівник авторського колективу Н. О. Гаврилюк. – Київ, 1996. 15. Фаган Б., ДеКорс К. Археология. В начале. Перевод с английского

	<p>Н. Ю. Струковой. – Москва, 2007. – 591 с. – переклад російською <i>Fagan B. M., DeCorce Ch., R. In the Beginning. An Introduction to Archaeology.</i> – New Jersey, 2005.</p> <p>16. <i>Daniel G. E. A hundred years of archeology.</i> London, 1950.</p> <p>17. <i>Daniel G. E. A short history of archeology.</i> London, 1981.</p> <p>18. <i>Daniel G. E. Towards a history of archeology.</i> London, 1981.</p> <p>19. <i>Cremona M. A., Thomson R. L. Ukryta Historia Czlowieka. Zakazana archeologia.</i> – Wroclaw, 2004. – переклад польською <i>The Hidden History of the Human Race</i>, 1996.</p> <p>20. <i>Grant J., Gorin S., Fleming N. The Archaeology Coursebook: an introduction to study skills, topics and methods.</i> – London; New York, 2002.</p> <p>21. <i>Ławicka D. Wstęp do archeologii.</i> – Warszawa, 2000.</p> <p>22. <i>Renfrew C., Bahn P. Archaeology. Theories, Methods and Practice.</i> London, 1991. 673 p.</p> <p>23. <i>Richards M. P., Britton K. (Eds.). Archaeological Science: An Introduction.</i> – Cambridge University Press, 2020.</p> <p>24. <i>Stiebing Jr., W. H. Uncovering the past. A history of archaeology.</i> – New York and Oxford, 1993.</p> <p>25. <i>Fagan B. A little history of archaeology.</i> – Yale University Press, 2018.</p> <p>Інформаційні ресурси: https://www.greatarchaeology.com/ – “Велика археологія”, історія археології http://vgosau.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=60 – Спілка археологів України</p>
	<p>http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/255 – сайт Національної Бібліотеки В. Вернадського</p> <p>http://artefacts.mom.fr/en/home.php – європейський сайт з великою базою даних</p> <p>http://www.archaeology.ru/ – відкрита бібліотека ім. Є. Срьоменка http://rzblx1.uni-regensburg.de/ezeit/fl.phtml?bibid=AAAAA&colors=7&lang=en&notation=LD-LG – сайт світової періодики з археології</p> <p>http://intarch.ac.uk/ – Internet Archaeology – міжнародне періодичне Інтернет- видання</p> <p>http://www.historie.ru/3d-rekonstrukcii/ - 3D реконструкції найвизначніших археологічних пам’яток та їх історія</p>
<p>Обсяг курсу</p>	<p>90 годин (16 годин лекцій, 16 годин семінарських занять, 58 годин самостійна робота)</p>

Очікувані результати навчання	Використовуючи найновіші здобутки історіографії, сформувані у студентів знання про головні етапи в історії становлення і розвитку археологічної науки у світі. Після завершення курсу студент буде: знати: історіографічний доробок з проблематики курсу; основні етапи розвитку археологічної науки в світі; проблеми археологічної періодизації; історію становлення археологічної науки; проблеми археологічних досліджень пам'яток в ХІХ–ХХ ст.; внесок відомих дослідників та найважливіші археологічні відкриття; тенденції методологічного та концептуального розвитку світової археології у середині–другій половині ХХ ст.; уміти: виділяти основні етапи та періоди в розвитку археологічної науки; творчо застосовувати на практиці набуті теоретичні знання; ставити важливі наукові проблеми згідно вимог сучасної археологічної науки в світі; опрацьовувати тематичну літературу; користуватися різноманітними джерелами інформації та критично аналізувати їх; орієнтуватись у науковій літературі з актуальних проблем археології; користуватися категоріально-понятійним апаратом з курсу; вміти систематизувати інформацію, працювати з науково-методичними посібниками, застосувати отримані теоретичні знання у проведенні наукових досліджень; використовувати набуті знання в міждисциплінарних дослідженнях.
Ключові слова	Археологічна пам'ятка, розкопки, розвідки, археологічна культура, класична археологія, східна археологія, первісна археологія
Формат курсу	Очний
Час і місце проведення навчальної дисципліни	Раз на два тижні онлайн лекції на платформі Microsoft Times. Семінарські заняття онлайн раз на два тижні згідно розкладу на платформі Microsoft Times.
Теми (лекції)	Тема 1. Предмет та завдання історіографії археології, джерела для її вивчення. Донаукові форми осмислення археологічних матеріалів (2 год.). Тема 2. Класична археології: становлення та розвиток (2 год.). Тема 3. Східна археології: становлення та розвиток (2 год.). Тема 4. Біблійна та церковна археологія (2 год.). Тема 5. Первісна археології: становлення та розвиток (2 год.). Тема 6. Європейська археологія (2 год.). Тема 7. Огляд археології позаєвропейських земель (2 год.).
	Тема 8. Підводна археологія (2 год.)
Підсумковий контроль, форма	залік в кінці семестру письмовий
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з археології, стародавньої історії, достатніх для сприйняття категоріального апарату і визначень курсу.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, семінарські заняття, дискусія, тьюторство.
Необхідне обладнання	Комп'ютер та мультимедійний проектор, доступ до ресурсів мережі Internet

<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Система оцінювання передбачає комплексне оцінювання роботи студентів на лекціях, семінарських заняттях, їх індивідуальної роботи. Оцінювання проводиться протягом семестру за наступними видами робіт:</p> <p>Робота на семінарських заняттях: 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів <u>40</u>.</p> <p>Контрольний замір (модуль): 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів <u>20</u>.</p> <p>Письмова робота (презентація) на задану тему: 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів <u>40</u>.</p> <p>Загалом протягом семестру 100 балів.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт. Академічна добросовісність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недобросовісності. Виявлення ознак академічної недобросовісності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Семінарські заняття. Оцінювання на семінарських заняттях проводиться по п'ятибальній системі. Оцінювання відповіді студента ґрунтується на таких критеріях:</p> <p>Оцінка «відмінно»:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ студент у повному обсязі володіє програмним матеріалом, ✓ вільно і логічно-аргументовано висвітлює питання, ✓ демонструє повне знання матеріалу та вміння його використовувати, <p>Оцінка «добре»:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ студент володіє фактичним матеріалом, але допускає окремі неістотні помилки, ✓ висновки й узагальнення, які він зробив, не є вичерпними, <p>Оцінка «задовільно»:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ студент в основному володіє фактичним матеріалом, але в окремих аспектах питань припускається істотних помилок, ✓ не в змозі самостійно робити чіткі закінчені висновки й узагальнення та пов'язати теоретичні знання з практикою, ✓ виклад матеріалу утруднений, неповною мірою використовується категоріальний апарат навчальної дисципліни; <p>Оцінка «незадовільно»:</p>
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ студент не володіє матеріалом, не орієнтується в його проблематиці, ✓ при спробі викладу матеріалу припускається грубих помилок, ✓ не може зробити жодних висновків та узагальнень, <p>Самостійна робота студента є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Метою самостійної роботи є вироблення студентами навичок і вміння працювати з літературою, віднаходити головні, стержневі аспекти проблем, що потребують впевненого засвоєння, здатності визначити свою позицію щодо дискусійних ідей чи концепцій і аргументовано її обґрунтувати. Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем програми курсу в цілому, так і деяких розділів тем, підготовка рефератів / презентацій. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у вигляді написання реферату / презентації та під час контрольного заміру знань.</p> <p style="text-align: center;">Критерії оцінювання реферату / презентації</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding: 5px;">глибоке розкриття проблеми, з відображенням авторської позиції</td> <td style="text-align: right; padding: 5px;">35-40</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">обґрунтоване розкриття проблеми</td> <td style="text-align: right; padding: 5px;">21-34</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">тема розкрита неповно</td> <td style="text-align: right; padding: 5px;">10-20</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">реферат суто компілятивного рівня/ розкритий лише окремий аспект</td> <td style="text-align: right; padding: 5px;">1-9</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">реферат не захищений</td> <td style="text-align: right; padding: 5px;">0</td> </tr> </table> <p>Політика виставлення балів. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Лекції передбачають системний і послідовний виклад навчального матеріалу. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p>	глибоке розкриття проблеми, з відображенням авторської позиції	35-40	обґрунтоване розкриття проблеми	21-34	тема розкрита неповно	10-20	реферат суто компілятивного рівня/ розкритий лише окремий аспект	1-9	реферат не захищений	0
глибоке розкриття проблеми, з відображенням авторської позиції	35-40										
обґрунтоване розкриття проблеми	21-34										
тема розкрита неповно	10-20										
реферат суто компілятивного рівня/ розкритий лише окремий аспект	1-9										
реферат не захищений	0										
<p>Питання до заліку чи екзамену.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія дослідження археологічних пам'яток в Афінах та Спарті. 2. Відкриття та дослідження святилищ в Дельфах та Олімпії. 3. Археологічні розкопки в Римі та Остії. 4. Відкриття та дослідження Геркалануму та Помпеї. 5. А. Еванс та його внесок в археологію. 6. Відкриття хетської культури та дослідження стародавнього міста Хаттусас. 7. Дослідження Мілету та Ефесу, Пергаму та Прієна в Малій Азії. 8. Г. Шліман та його внесок в археологію. 9. Розкопки в Сузах та Персеполі та їхні результати. 10. Археологія Єгипту: основні віхи. 11. Відкриття Ніневії та інших асирійських міст. 12. Дослідження Месопотамії: Вавилон та Ашшур. 										

	<ol style="list-style-type: none">13. Історія відкриття шумерської цивілізації та її центрів (Ур, Лагаш).14. Археологічні пам'ятки Китаю.15. Давня історія Індії в світлі археології.16. Археологічні пам'ятки доколумбової Америки.17. Відкриття гальштатської та латенської культур.18. Археологічні дослідження середньовічних міст та їх архітектури.19. Підводна археологія в Україні та світі.20. Первісна археологія: у пошуках давньої людини.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.